

TARİKAT PİRLERİ VE TARİKATLERİ: HORASAN TASAVVUF OKULU VE MELÂMETİYYE (4)

(...dünden devam)

İşte melâmet okulu her türlü riyâdan (gösterişten) kaçan, dışları halk ile içleri Hak ile olan insanların oluşturduğu bir fikir ve yaşam birliğidir. Bunlar arasında Kalenderiyye adıyla anılan bir grup da vardır ki bunlar, kalb zevkinin sar-hoşluğu içine düşmüş; âdetleri bırakmış, görgü kurallarını atmış, gönül-lerinin çektiği alanlarda dolaşmışlardır. Nâfile ibadetleri azdır. Yalnız farzları yaparlar. Şeriatın izin verdiği bütün yemekleri yemede, dünyâ lezzetlerinden yararlanmada bir sakınca görmezler. Çoğu kez azimete değil, ruhsata uyarlar. Fakat mal yığmaz, zahitlerin ve âbidlerin kıyâfetine bürünmezler. Sadece kalblerinin Allah ile hoş olmasını düşünürler. Başka bir kaygıları yoktur. Gönüllerinin kanısından başka bir şey yapmazlar.

Aynı zamanda gezgin bir derviş olan Ebu Hafs el-Haddâd, Bağdat'a geldiği zaman tasavvuf şeyhleri başına toplandılar, kendisine saygı gösterdiler. Cüneyd olayı şöyle anlatmıştır:

"Ebu Hafs en-Neysâbûrî, ashabından bir cemaatle birlikte Bağdat'a geldi. İçlerinden biri onlardan ayrı davranıyordu. Ne o bunlarla, ne de bunlar onunla konuşuyorlardı. Birine bunun nedenini sordum, şöyle cevap verdi:

– O, Şeyh Ebû Hafs'a geldi, beraberinde de yüz dirhem getirdi, hepsini Şeyh'e bağışladı. Kim olduğunu söylemedi. Gördüğün gibi hiçbirimize yaklaşmıyor.

Rivâyetlerden anlaşılıyor ki Ebu Hafs'ın tasavvufu, zühd hayatı üzerine değil, sade, fakat rahat bir hayat üzerine kurulu idi. Bağdat Tasavvuf Oku-lu'nun yaşam tarzlarından farklı olan bu anlayış, Horasan Tasavvuf Oku-lu'nun, özellikle melâmet kolunun felsefesi ve hayat tarzıdır. Onlar halktan bir fert gibi yaşamayı, yamalı hırka, tespih sallama gibi gösterişlere yeğle-mişlerdir.

Bu okulun büyük bilginlerinden Ebu Abdi'r-Rahman es-Sülemî: "Peygamber (sav) Ehl-i Suffe ile oturur, onlarla ünsiyet (sohbet) ederdi. Ehl-i Suffe, murakka'a (yamalı hırka) ve renkli (alacalı

bulacalı) giysiler giymezlerdi" dedikten sonra, görüşünü desteklemek üzere Ma'rûmî'nin şu kıt'asını anımsatır:

                                                     

                                                                       

                                                                

Tasavvuf, dervişin, üstünde menhus dokumadan bir yamalı hırka ile karşına çıkması değildir.

O siyah, beyaz çizgilerle dokunmuş kıyafet içinde adam sanki alaca kargadır.

Asıl tasavvuf, herkes gibi elbise giymek ve o elbise içinde kişinin Allah'tan korkar ve O'na saygı duyar olmasıdır (Beyânu Ahvâli's-sûfiyye, varak: 114 a).

(devamı yarın..)